

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Odbor za izobraževanje, znanost, šport in mladino

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 95 40, f: 01 478 98 45, e: gp@dz-rs.si, www.dz-rs.si

Številka: 600-06/21-1/17
Datum: 12. 1. 2022

Na podlagi 42., 126. in 142. člena Poslovnika Državnega zbora je Odbor za izobraževanje, znanost, šport in mladino kot matično delovno telo pripravil naslednje

POROČILO

k Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja (ZPIMVI-B), skrajšani postopek, EPA 2290-VIII.

Odbor za izobraževanje, znanost, šport in mladino je na 42. nujni seji 12. 1. 2022 obravnaval Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja, ki sta ga Državnemu zboru v obravnavo predložila poslanca Felice Žiža in Ferenc Horváth.

Kolegij predsednika je na 122. redni seji 1. 12. 2021 sprejel sklep, da se Predlog zakona obravnava po skrajšanem postopku.

Odboru je bilo posredovano naslednje gradivo, objavljeno na spletnih straneh Državnega zbora:

- Predlog zakona
- Zahteva za sklic izredne seje Državnega zbora
- Mnenje Zakonodajno-pravne službe
- Mnenje Komisije Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport

V poslovniskem roku so bili vloženi amandmaji:

- Poslanskih skupin SDS, NSi in Konkretno k 1., 2., 3., 4., 5., 6. in 7. členu.

Pri delu Odbora so sodelovali: predstavnik predlagatelja Felice Žiža, državni sekretar na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport Damir Orehovec, predstavnik Komisije Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport Branimir Štrukelj in predstavnica Zakonodajno pravne službe Katarina Kralj.

Predstavniki predlagatelja je v uvodu povedal, da je osnovni razlog za spremembo zakona slediti spremembam v praksi v manjšinskem šolstvu v Republiki Sloveniji ter zagotoviti večjo kakovost šolstva v italijanskem učnem jeziku na Obali. Pojasnil je, da je Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti posebno pozorna na šolsko izobraževanje, ki se izvaja v italijanskem jeziku. Z namenom, da bi nadgradili trenutno stanje je organizirala več srečanj z ravnatelji vrtcev in šol, skupaj so analizirali obstoječe stanje ter razmislili o bodočih spremembah in izboljšavah. Predlagane spremembe zakona so tako rezultat analize obstoječega stanja ter pripomb ravnateljev vrtcev, osnovnih in srednjih šol z italijanskim učnim jezikom.

V nadaljevanju je pojasnil, da bodo s sprejetjem novele učitelji, ki v šolah z italijanskim učnim jezikom poučujejo slovenski jezik in druge tuje jezike, morali izkazovati raven znanja italijanskega jezika, ki je določena po Skupnem evropskem jezikovnem okvirju Sveta Evrope (SEJO). Zvišuje se tudi predpisana raven znanja italijanskega jezika za strokovne, administrativne, tehnične, računovodske in druge delavce in način preverjanja le te.

Odboru je bilo posredovano **Mnenje Zakonodajno-pravne službe (ZPS)**, ki je Predlog zakona preučila skladno s svojimi pristojnostmi. Njena predstavnica je povedala, da so v mnenju opozorili na pomembnejšo spremembo, ki jo uvaja Predlog zakona, to je dvig ravni znanja italijanskega jezika za strokovne delavce, ki niso končali osnovne ali srednje šole z italijanskim učnim jezikom in pridobili predpisane izobrazbe v italijanskem jeziku oziroma ki niso končali osnovne in srednje šole z italijanskim učnim jezikom. Po predlagani ureditvi bo moral strokovni delavec, če ne izpolnjuje pogojev iz prvega odstavka 15. člena Zakona o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja (ZPIMVI), opraviti preizkus znanja italijanskega jezika na ravni maternega jezika, pri čemer se obrazložitev sklicuje na Londonski memorandum in Specialni statut ter 64. člen Ustave. Predlagatelja navajata, da pogoj znanja italijanskega jezika na ravni C1 po SEJO ni ustrezen, saj se ta nanaša na ravni znanja tujih jezikov, medtem ko je status italijanskega jezika v šolah z italijanskim učnim jezikom popolnoma primerljiv s statusom slovenskega jezika v šolah s slovenskim učnim jezikom. Gre torej za prvi jezik, materni jezik, ki je jezik poučevanja in ne tuj jezik. Kljub takšni obrazložitvi Predlog zakona v celoti ohranja ureditev drugega odstavka 15.a člena ZPIMVI, po katerem se šteje, da strokovni delavec obvlada madžarski jezik kot učni jezik v dvojezičnih vrtcih in šolah tudi v primeru, če z ustreznim certifikatom izkazuje znanje madžarskega jezika na ravni po SEJO, ki jo določi minister, pristojen za šolstvo, oziroma če ima v skladu s 15. č členom zakona opravljen preizkus znanja madžarskega jezika na ravni po SEJO, ki jo določi minister, pristojen za šolstvo. Čeprav se modela vzgoje in izobraževanja za pripadnike italijanske in madžarske narodne skupnosti razlikujeta, se zastavlja vprašanje obstoja razlogov za različno urejanje ravni znanja italijanskega in madžarskega jezika, saj se bo v primeru uveljavitve Predloga zakona znanje italijanskega jezika, če strokovni sodelavec ne izpolnjuje pogojev iz prvega odstavka 15. člena ZPIMVI, dokazovalo s preizkusom znanja na ravni maternega jezika, znanje madžarskega jezika, če strokovni sodelavec na izpolnjuje pogojev iz prve ali druge alineje drugega odstavka 15.a člena ZPIMVI, pa se bo še vedno lahko dokazovalo s preizkusom znanja na ravni SEJO, ki se, tako v obrazložitvi, nanaša na ravni znanja tujih jezikov. Glede ostalih pripomb k posameznim členom, pa je pojasnila, da so ustrezno upoštewane v amandmajih koalicije.

Državni sekretar na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport je povedal, da je znanje jezika na ravni C1 povsem primerno za poklicne, učne in akademske namene. Izpostavil je zlasti vprašanje izvedljivosti predloga zakona, saj preizkus maternega jezika ne obstaja po nobeni priznani metodologiji, pogoj dodatnega usposabljanja za tiste, ki ne izpolnjujejo predpisane izobrazbe, pa ureja že Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. Prav tako je opozoril na prekratek rok za uveljavitve podzakonskih aktov do 1. marca 2022 in na dvojna merila ki se uvajajo s Predlogom

zakona in sicer ena s SEJO za učitelje slovenskega jezika in tuje jezike, za ostale pa preizkus znanja, ki naj bi ga izvedlo pristojno ministrstvo v sodelovanju z Zavodom za šolstvo.

Odbor je prejel tudi **Mnenje Komisije Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport**, ki ne podpira predlaganih sprememb. Njen predstavnik je med drugim povedal, da je uvajanje posebnega sistema pogojevanja in preverjanja znanja jezika samo v šolah z italijanskim učnim jezikom nesmiselno, saj je skupni jezikovni okvir dovolj ustrezna metodologija za vrednotenje ravni jezikovnega znanja, ki je pregleden in primerljiv. Ob tem je opozoril tudi na vprašanje recipročne ureditve tovrstnega vprašanja za slovensko manjšino v Italiji. Menil je, da obravnavan pristop ni utemeljen in je v načelu kontradiktoren, obenem pa se pri tem ne omenja cilja glede višjega znanja slovenskega jezika pri kakovostnem vzgojno izobraževalnem delu na dvojezičnem območju. Pojasnil je, da se s pogojevanjem zasedbe delovnih mest z znanjem italijanskega jezika tudi za na primer tehnične in administrativne delavce zdi, kot da se italijanska manjšina kadrovske zapira v svoj krog, saj bo uresničitev novih zakonskih zahtev glede jezikovnih kompetenc otežena zaradi pomanjkanja kadra, ki bi izpolnjeval pogoje glede znanja italijanskega jezika.

V **razpravi** so nekatere članice in člani Odbora menili, da bi bilo potrebno pomisleke ZPS in Komisije Državnega sveta vzeti v obzir in jih upoštevati ter da je predlagana rešitev nepremišljena in nedodelana. Spomnili so, da je bil Zakon v letu 2018 spremenjen ravno zaradi težav pri zaposlovanju ustreznih kadrov, po novi ureditvi pa bo zaradi slednjega imel ravnatelj možnost, da bo kadre izbiral arbitrarno. Opozorili so, da je spreminjanje zakonodaje brez široke razprave in doseženega konsenza nevarno ter da mora biti ključen prenos znanja in ne samo znanje jezika. Prav tako se jim ni zdelo primerno, da diplomanti terciarnega izobraževanja, ki so zaključili študij italijanskega jezika, slednjega ne bodo mogli poučevati brez opravljenega preizkusa znanja italijanskega jezika. Pojasnili so, da je zapiranje v kroge, ki se ne stikajo med slabo za neko območje, kot je Slovenska Istra kontraproduktivno, saj mora biti šola čimbolj odprt prostor. Opozorili so tudi na neenako obravnavo zahtevanega znanja za italijanske učitelje v zamejstvu ter na status glede ravni znanja italijanskega jezika za spremljevalce otrok s posebnimi potrebami.

Drugi pa so menili, da je učni in govorni jezik v šoli zelo pomemben. Pojasnili so, da ravnatelj vedno izbira arbitrarno, ker je sam odgovoren za to, kako bo zaposleni uspešen pri delu. Pri tem mora upoštevati pogoje, ki mu jih nalaga zakon in to glede izobrazbe, strokovnih izpitov in ostalih zavezujočih določb. Menili so, da je prav, da se odloča tudi na podlagi tega, kako zaposleni uporablja slovenski jezik, ali pa na področju narodnosti tamkajšnji jezik. Pojasnili so, da je model vzgoje in izobraževanja enoten in to slovenski, ki ga je sprejel vladni strokovni svet, pri čemer je prilagojen glede na to, kako se poučuje na narodnostnem območju in kateri jezik je to. Menili so, da je kakovost jezika zelo pomembna tako za slovenske kot za šole na področjih narodnosti ter da je pomembna tudi vzgojna vloga administrativnega in tehničnega osebja. V nadaljevanju so pojasnili, da so šole na področju italijanske narodne skupnosti središče multikulturalnosti in da imajo zaradi števila učencev velike prostorske probleme ter da zaradi sprejema Predloga zakona ne bodo imeli problemov z zaposlovanjem.

Državni sekretar pa je glede recipročnosti pojasnil, da italijanska zakonodaja obravnavane problematike ne opredeljuje, ampak jo le minister določi z okrožnico. Sicer pa je pogoj za poučevanje v slovenskih šolah v Italiji, da je strokovni delavec zaključil maturo na srednji šoli s slovenskih učnim jezikom.

Odbor je sprejel amandmaje:

- Poslanskih skupin SDS, NSi in Konkretno k 1., 2., 3., 4., 5., 6. in 7. členu.

Odbor je v skladu s 128. členom Poslovnika Državnega zbora glasoval o členih Predloga zakona in jih sprejel.

Na podlagi prvega odstavka 133. člena Poslovnika Državnega zbora je pripravljeno besedilo Dopolnjenega predloga zakona, ki je sestavni del tega poročila.

Za poročevalko Odbora na seji Državnega zbora je bila določena predsednica Odbora Iva Dimic.

Danica Polak Gruden
sekretarka Odbora

Predsednica Odbora
Iva Dimic, l.r.

DOPOLNJEN PREDLOG ZAKONA

o spremembah in dopolnitvah Zakona o posebnih pravicah
italijanske in madžarske narodne skupnosti
na področju vzgoje in izobraževanja (ZPIMVI-B), EPA 2290-VIII.

1. člen

V Zakonu o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 35/01, 102/07 – ZOs-F in 11/18) se drugi odstavek 14. člena spremeni tako, da se glasi:

»Učitelji, ki poučujejo slovenski jezik ali tuje jezike in ne izpolnjujejo pogojev iz prvega odstavka 15. člena tega zakona, morajo v skladu s 15.č členom tega zakona opraviti preizkus znanja italijanskega jezika na ravni C1, kot jo določa Skupni evropski jezikovni okvir Sveta Evrope (v nadaljevanju SEJO) ali z ustreznim certifikatom izkazati znanje italijanskega jezika na ravni C1, kot jo določa SEJO.«

2. člen

15. člen se spremeni tako, da se glasi:

» 15. člen
(znanje italijanskega jezika kot učnega jezika)

Strokovni delavec obvlada italijanski jezik kot učni jezik, če:

- je končal osnovno ali srednjo šolo z italijanskim učnim jezikom in pridobil predpisano izobrazbo v italijanskem jeziku ali
- je končal osnovno in srednjo šolo z italijanskim učnim jezikom.

Strokovni delavec, ki ne izpolnjuje pogojev iz prejšnjega odstavka, obvlada italijanski jezik kot učni jezik tudi, če ima v skladu s 15.č členom tega zakona opravljen preizkus znanja italijanskega jezika na ravni maternega jezika. Podlaga za pripravo na preizkus znanja italijanskega jezika je predmetni izpitni katalog za splošno maturo za italijanščino kot materni jezik.

Strokovni delavec iz druge alineje prvega odstavka tega člena opravi program dodatnega usposabljanja iz drugega odstavka 23. člena tega zakona, ki je namenjen izboljšanju strokovnega izrazoslovja za predmet, ki ga poučuje.

Program dodatnega usposabljanja iz prejšnjega odstavka izvaja zavod iz prvega odstavka 21. člena tega zakona v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za šolstvo.

Program in način izvedbe dodatnega usposabljanja iz tretjega odstavka tega člena določi minister, pristojen za šolstvo, po predhodnem soglasju italijanske samoupravne narodne skupnosti.«

3. člen

V 15.c členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Delavec, ki v skladu s sistemizacijo opravlja strokovno-administrativna, tehnična ali druga dela (administrativni, računovodski, tehnični in drugi delavci) v

italijanskem vrtcu ali šoli, obvlada italijanski jezik, če je končal osnovno ali srednjo šolo z italijanskim jezikom ali z ustreznim certifikatom izkazuje znanje jezika na ravni, ki jo določi minister, pristojen za šolstvo.«

Doda se nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Minister, pristojen za šolstvo, po predhodnem soglasju italijanske samoupravne narodne skupnosti določi posamezno raven znanja italijanskega jezika za delavca iz prejšnjega odstavka, pri tem pa upošteva zahtevano raven izobrazbe in zahteve delovnega mesta.«

V dosedanem drugem odstavku, ki postane tretji odstavek, se besedi »prejšnjega odstavka« nadomestita z besedilom »prvega odstavka tega člena«.

Dosedanji tretji in četrti odstavek postaneta četrti in peti odstavek.

V dosedanem petem odstavku, ki postane šesti odstavek, se besedilo »tretjega in četrtega« nadomesti z besedilom »četrtega in petega«.

4. člen

15.č člen se spremeni tako, da se glasi:

»15.č člen (preizkus znanja)

Znanje italijanskega oziroma madžarskega učnega jezika v skladu z drugim odstavkom 14., 15. oziroma 15.a členom tega zakona in znanje jezika narodne skupnosti v skladu s 15.c členom tega zakona se lahko dokaže tudi z opravljenim preizkusom znanja italijanskega oziroma madžarskega jezika (v nadaljnjem besedilu: preizkus znanja).

Preizkus znanja iz prejšnjega odstavka izvaja Državni izpitni center, razen preizkusa znanja iz drugega odstavka 15. člena tega zakona, ki ga izvaja zavod iz prvega odstavka 21. člena tega zakona v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za šolstvo.

Minister, pristojen za šolstvo, lahko za izvajanje preizkusa znanja pooblasti tudi drugo pravno ali fizično osebo, ki izpolnjuje standarde oziroma je pooblaščen za izvajanje preizkusov znanja italijanskega in madžarskega jezika po SEJO, razen za izvajanje preizkusa znanja iz drugega odstavka 15. člena tega zakona.

Javno pooblastilo zavodu iz prejšnjega odstavka se podeli za določen čas petih let z odločbo v upravnem postopku. Isti osebi se pooblastilo lahko ponovno podeli.

Izvajanje preizkusov znanja na podlagi javnega pooblastila se financira iz javnih sredstev na način in v obsegu, določenem z aktom o podelitvi javnega pooblastila oziroma aktom o ustanovitvi javnega zavoda.

Zaradi nezakonitega ali nepravilnega izvajanja preizkusov znanja na podlagi javnega pooblastila se lahko javno pooblastilo odvzame. O odvzemu javnega pooblastila odloči minister, pristojen za šolstvo, z odločbo v upravnem postopku.

Izvajalec preizkusa znanja iz drugega oziroma tretjega odstavka tega člena za izvajanje in evidentiranje preizkusa znanja vzpostavi evidenco, ki vključuje naslednje podatke:

- osebno ime kandidata ter datum in kraj rojstva,
- strokovni naslov kandidata,
- datum in številko potrdila o opravljenem preizkusu znanja,

- raven znanja jezika: materni jezik ali jezik po SEJO, ki jo izkazuje z opravljenim preizkusom znanja,
- sestavo komisije.

Podrobnejše pogoje in način podelitve oziroma odvzema javnega pooblastila ter podrobnejši obseg, vsebino in način preizkusa znanja iz prvega odstavka tega člena določi minister, pristojen za šolstvo, po predhodnem soglasju samoupravnih narodnih skupnosti.«

5. člen

V 21. členu se v zadnjem stavku prvega odstavka za besedo »tudi« doda besedilo »strokovne in druge«, na koncu prvega odstavka pa se doda nov stavek, ki se glasi: »Strokovni delavci iz prejšnjega stavka morajo obvladati znanje jezika narodne skupnosti kot učnega jezika v skladu s 15. oziroma 15.a členom tega zakona, drugi delavci pa na ravni, ki jo določi minister, pristojen za šolstvo.«.

Doda se nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Minister, pristojen za šolstvo, po predhodnem soglasju samoupravnih narodnih skupnosti določi posamezno raven znanja jezika narodne skupnosti za delavca iz prejšnjega odstavka, pri tem pa upošteva zahtevano raven izobrazbe in zahteve delovnega mesta.«

V dosedanjem drugem odstavku, ki postane tretji odstavek, se besedilo četrte alineje spremeni tako, da se glasi: »- izvaja preizkus znanja iz drugega odstavka 15. člena tega zakona oziroma sodeluje v postopkih preizkusa znanja učnega jezika iz 15.č člena tega zakona,«.

Dosedanji tretji odstavek postane četrti odstavek.

V dosedanjem četrtem in petem odstavku, ki postaneta peti in šesti odstavek, se beseda »drugega« nadomesti z besedo »tretjega«.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

6. člen

Pogoj znanja učnega jezika ali jezika narodne skupnosti v skladu s tem zakonom izpolnjujejo strokovni in drugi delavci, ki na dan uveljavitve tega zakona izpolnjujejo pogoje znanja učnega jezika ali jezika narodne skupnosti v skladu z Zakonom o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja (ZPIMVI, Uradni list RS, št. 35/01, 102/07 – ZOsni-F in 11/18).

7. člen

(rok za uskladitev podzakonskih predpisov)

Minister, pristojen za šolstvo, izda podzakonske predpise iz petega odstavka 15., drugega odstavka 15.c, osmega odstavka 15.č člena in drugega odstavka 21. člena zakona v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

Pravilnik o smeri izobrazbe učiteljev v devetletni dvojezični osnovni šoli in devetletni osnovni šoli z italijanskim učnim jezikom (Uradni list RS, št. 35/06), Pravilnik o preizkusu znanja učnega jezika na narodno mešanih območjih (Uradni

list RS, št. 100/06), Pravilnik o izboru in sofinanciranju programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju (Uradni list RS, št. 33/17 in 190/20) in Pravilnik o strokovnem izpitu strokovnih delavcev na področju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 23/06, 81/07, 105/08, 38/14 in 64/15) se uskladijo s tem zakonom v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

Postopki, ki so se začeli do uveljavitve tega zakona na podlagi Pravilnika o preizkusu znanja učnega jezika na narodnostno mešanih območjih (Uradni list RS št. 100/06) in Pravilnika o strokovnem izpitu strokovnih delavcev na področju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 23/06, 81/07, 105/08, 38/14 in 64/15) se dokončajo po določbah navedenih pravilnikov.

8. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.